

Notatka z piątego posiedzenia
Zespołu do kontynuacji prac nad projektem ustawy o biegłych sądowych,
które odbyło się w dniu 20 września 2011 r.

Uczestnicy:

Ministerstwo Sprawiedliwości:

Pan **Karol Dalek** - dyrektor Departamentu Organizacyjnego,
Pani **Beata Sawicka-Felczak** - naczelnik Wydziału Syndyków, Biegłych Sądowych oraz
Biegłych Rewidentów Departamentu Organizacyjnego,
Pani **Bożena Murawska - Kołota** - sędzia, Biuro Ministra Sprawiedliwości,
Pan **Janusz Kopciński** - główny specjalista w Departamencie Organizacyjnym,
Pan **Tomasz Popek** - sędzia, główny specjalista w Departamencie Organizacyjnym.

Przedstawiciele środowiska biegłych sądowych - członkowie zespołu:

Pan **Tadeusz Widła** - prof. dr hab. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, biegły z zakresu
ekspertyzy dokumentów, psychologii pisma i badania autentyczności dzieł sztuki
Pan **Romuald Tomczyk** - prezes Zarządu Stowarzyszenia Rzecznawców Ekonomicznych,
biegły z zakresu analiz ekonomiczno-finansowych,
Pan **Jerzy Chomont** - biegły z zakresu budownictwa i instalacji sanitarnych.

Goście:

Pan **Karol Śliwka** - prof. dr hab. n. med., Katedra i Zakład Medycyny Sądowej Collegium
Medium w Bydgoszczy,
Pan **Dariusz Laskowski** - major, zastępca dyrektora Biura Badań Kryminalistycznych
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
Pani **Ewa Sobińska** - biegły rewident, przedstawiciel Krajowej Izby Biegłych Rewidentów,
Pan **Wojciech Kłosiński** - zastępca dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego
Ministerstwa Zdrowia,
Pan **Kuba Sękowski** - naczelnik Wydziału Psychiatrii i Patologii Społecznych Departamentu
Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia.

Na wstępie przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia przekazali przewodniczącemu zespołu propozycję brzmienia artykułu dotyczącego podmiotów, które bez konieczności spełniania dodatkowych przesłanek oraz uzyskiwania wpisu na listę instytucji uprawnionych do opiniowania, winny być dopuszczone do sporządzania opinii (propozycja - w załączeniu).

Przeprowadzono dyskusję w zakresie przedstawionej propozycji, ustalając, iż zostanie ona wzięta pod uwagę w opracowywaniu projektu ustawy.

Pan Karol Śliwka wskazał, iż lekarze zakładów opieki zdrowotnej, z uwagi na problemy w interpretacji pojęć prawnych, nie przygotowują opinii na najwyższym poziomie. Zadania opiniodawcze powinni realizować medycy sądowi, do czego są powołani.

W odpowiedzi podniesiono, iż nie zawsze zachodzi konieczność korzystania z usług medyków sądowych. Tytułem przykładu, w licznych postępowaniach cywilnych, gdzie powstaje konieczność ustalenia uszczerbku na zdrowiu, także o niewielkim zakresie, np. na potrzeby postępowań odszkodowawczych, wystarczające wydaje się korzystanie z opinii lekarzy, zakładów opieki zdrowotnej, niekoniecznie specjalistów medycyny sądowej.

Pan Dariusz Laskowski wskazał na kwestię odpowiedzialności za opinię instytucji oraz zatrudnionych w niej osób. Powinno się w tym zakresie dążyć do tego, by za opinię odpowiadała instytucja, nie zaś przygotowujący ją biegli. Jednocześnie Pan Dariusz Laskowski wskazał na potrzebę umożliwienia instytucjom zatrudniania ekspertów zewnętrznych, w przypadku zaistnienia takiej konieczności w związku z przygotowywaną opinią.

Pan Karol Dałek wskazał, iż w ministerstwie przygotowany zostanie przepis, który będzie regulował dopuszczenie, z mocy ustawy, do opiniowania instytucji, od których nie będzie wymagane spełnienie żadnych warunków formalnych. Po jego opracowaniu będzie konsultowany i będzie można rozmawiać o konkretnych instytucjach. Jednocześnie zaproponował przejście do dyskusji na temat podmiotów, które mogłyby uzyskiwać wpis na listę instytucji specjalistycznych, po spełnieniu określonych wymogów technicznych oraz kadrowych.

Pan Dariusz Laskowski, nawiązując jeszcze do kwestii instytucji uprawnionych do opiniowania z mocy ustawy, podniósł kwestię prowadzenia ich listy ze wskazaniem zakresu specjalności. Dzięki takiemu rozwiązaniu uniknięto by konieczności każdorazowego ustalania przez organy procesowe, czy dana instytucja zajmuje się określonymi zagadnieniami i czy jest w stanie sporządzić opinię.

Pan Karol Dałek stwierdził, iż przepis ustawowy winien wskazywać określone, konkretne instytucje oraz jednocześnie otwartą, lecz wąską kategorię ogólną takich podmiotów.

Podkreślono także, iż prowadzenie listy, o której wspomniał Pan Dariusz Laskowski mogłoby być problematyczne. Instytucje uprawnione z mocy ustawy musiałyby same zgłaszać informacje, w jakim zakresie są zdolne do sporządzania opinii, aktualizować te dane.

Dodatkowo, trudno byłoby oczekiwać, że np. wszystkie podmioty lecznicze czy jednostki naukowe informacje takie przekażą. Lista nie miałaby zatem wyczerpującego charakteru.

Pan Wojciech Kłosiński, powołując się m.in. na przykład Austrii, wskazał, iż istnieją systemy prawne, wymagające złożenia egzaminu z wiedzy fachowej oraz procesowej do uzyskania statusu biegłego.

Pani Beata Sawicka Felczak opisała zasady funkcjonowania systemu austriackiego, jednakże członkowie Zespołu wskazali, iż zgodnie z przyjętymi dotychczas ustaleniami - warunkiem kwalifikacyjnym powinna być udokumentowana wiedza oraz doświadczenie, weryfikowane, w budzących wątpliwość przypadkach, przy pomocy specjalistycznej komisji powoływanej przez prezesa sądu okręgowego. Pan Romuald Tomczyk zdecydowanie zaoponował przeciwko idei egzaminu dla kandydatów na biegłych sądowych.

Odnosząc się do kwestii instytucji podlegających weryfikacji, Pan Karol Śliwka wyraził sprzeciw wobec zaprezentowanej przez przedstawicieli ministerstwa koncepcji, by warunkiem uzyskania wpisu było zatrudnianie biegłego sądowego w dziedzinie, w której wpis chciałaby uzyskać instytucja. Podkreślił, że opinia winna być opinią instytucji, nie zaś biegłego sądowego przez nią zatrudnionego.

Pan Karol Dałek wyjaśnił, iż uzasadnieniem propozycji był fakt, iż biegły sądowy w instytucji będzie gwarantem jakości, rzetelności opinii instytucji. Byłoby on bowiem zobowiązany do jej akceptacji i podpisania. Odchodząc od tej koncepcji należałoby zastanowić się nad koniecznością badania kwalifikacji kadry instytucji.

Pan Romuald Tomczyk wskazał, iż kierowane do Stowarzyszenia Rzeczoznawców Ekonomicznych wnioski o opinie, głównie ze strony prokuratury, i tak zawierają prośby, by opinie te były sporządzone przez osoby posiadające tytuł biegłego sądowego.

Pani Ewa Sobińska podniosła, iż nierzadko rozmiar akt, dokumentów podlegających analizie wymaga, by biegły skupił się na rozstrzyganiu zasadniczych kwestii, zaś kwestiami pomocniczymi, technicznymi, zajmował się zespół osób pod jego kierownictwem, nie mających statusu biegłych.

Pan Dariusz Laskowski zauważył, że w przypadku, gdy instytucje będą zobowiązane do zatrudniania biegłych sądowych mogą pojawiać się sytuacje, gdzie będą oni konkurować z instytucją, wskazywać np., że są w stanie sporządzić opinię szybciej, jako biegli - osoby fizyczne. Niewątpliwie jednak, w zakresie biegłych instytucjonalnych, powinno być badane nie tylko zaplecze techniczne, ale też intelektualne.

Pan Tadeusz Widła wskazał, iż zgodnie z regulacjami kpk można powoływać instytucje naukowe lub specjalistyczne. Przepis ten jest również stosowany, w drodze analogii, na gruncie procedury cywilnej. Wobec faktu, iż nie ma wątpliwości czym są

instytucje naukowe, należy skupić się w dyskusji na kwestii ustalenia zakresu regulacji dotyczących instytucji specjalistycznych.

Pan Karol Śliwka stwierdził, iż w jego ocenie Krajowy Konsultant Medycyny Sądowej oraz konsultacji wojewódzcy winni mieć możliwość oceny opinii sporządzanych przez inne podmioty opiniujące w dziedzinie medycyny.

Pan Karol Dałek zaproponował, iż możliwe byłoby odstępianie od wymogu zatrudniania przez instytucję specjalistyczną osób mających status biegłych sądowych. Wymagałoby to jednak badania potencjału kadrowego takiej instytucji, w zasadzie, w analogicznym zakresie jak badani byliby biegli - osoby fizyczne. Kompetencje takich osób, uprawnionych do udziału w przygotowywaniu opinii nie mogłyby być bowiem niższe, niż biegłych.

Pan Tadeusz Widła podzielił pogląd o potrzebie badania kwalifikacji pracowników instytucji, nawet w tym samym zakresie co kandydatów na biegłych. Jako istotne wskazał natomiast, by nie istniał obowiązek zatrudniania osób będących biegłymi. Zespół w ramach instytucji winien bowiem stanowić kolektyw, nie zaś być dzielony na biegłych i inne osoby.

Pan Karol Śliwka zadeklarował, że konsultacji w dziedzinie medycyny sądowej są w stanie służyć pomocą w weryfikacji instytucji specjalistycznych i ich kadry.

Pan Tadeusz Widła podniósł problem form prawnych instytucji specjalistycznych, w jakich mogłyby działać. Wskazał jednocześnie, iż w jego przekonaniu nie powinny być uprawnione do opiniowania podmioty gospodarcze, działające na rynku.

Pani Beata Sawicka-Felczak podkreśliła, iż wedle jej wiedzy, obecnie działa wiele tego typu spółek, świadczących usługi z zakresu sporządzania opinii.

Pan Romuald Tomczyk wskazał, iż formy nie mają znaczenia, opowiedział się za dopuszczalnością dowolnej z nich, byle jednak zatrudniały osoby o statusie biegłych sądowych.

Pan Dariusz Laskowski zauważył, iż w postępowaniach dotyczących ubiegania się o dofinansowania unijne dla realizowanych projektów, konieczne jest wskazanie osób, które będą w nich uczestniczyły, ze wyszczególnieniem ich stopni i tytułów naukowych, kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, publikacji etc. Analogicznie winno być przy weryfikacji kadry instytucji ubiegającej się o uzyskanie uprawnienia do opiniowania. Jednocześnie tylko wymienione osoby powinny móc uczestniczyć w wydawaniu opinii.

Pan Karol Śliwka wskazał w tym kontekście, iż regulacje winny być stworzone w taki sposób, by wykluczyć podwykonawstwo, zlecenie przez instytucje innym osobom, podmiotom sporządzenia opinii, którą następnie firmować będzie ta instytucja.

Kolejny problem dostrzeżono w formach stosunku prawnego, jaki winien łączyć instytucję z jego pracownikiem - czy winny to być wszelkie możliwe formy współpracy, czy też ograniczone np. jedynie do umowy o pracę oraz czy stosunek ten winien być trwały, czy też instytucja mogłaby jedynie deklarować, że w razie potrzeby będzie w stanie posłużyć się określonym specjalistą.

Pan Romuald Tomczyk wskazał, iż Stowarzyszenie Rzecznawców Ekonomicznych, do którego organy procesowe zwracają się o przygotowanie opinii, jako instytucja nie mogłoby zatem opiniować - nie zatrudnia bowiem pracowników.

Pan Dariusz Laskowski zauważył, iż stowarzyszenia z reguły jedynie wskazują osoby do wydania opinii, nie wydają ich jednak jako instytucje.

Pani Ewa Sobińska wskazała, iż najlepszym rozwiązaniem byłoby zobowiązanie instytucji jedynie do wskazywania, z których usług będzie korzystać przy opiniowaniu.

Pan Tadeusz Widła ponownie podkreślił, iż powyższe problemy wiążą się z kwestią odpowiedzialności za opinię - czy ponosić ją będą osoby sporządzające - jako osoby fizyczne, czy też instytucje, w ramach których działają. Dodatkowo, nawiązując do treści przekazanego projektu wskazał na konieczność doprecyzowania art. 3 poprzez zapis wskazujący, iż czynności biegłych sądowych nie stanowią działalności gospodarczej.

W odpowiedzi wskazano, iż w toku dalszych prac przewidziane jest analizowanie kolejnych artykułów powstającego projektu. Obecnie prace winny skupić się na kwestiach ogólnych, kierunkowych.

Ostatecznie ustalono, iż projekt regulacji zostanie opracowany w oparciu o założenia, iż instytucje specjalistyczne powinny działać w możliwie szerokim spektrum form prawnych, stosunki prawne z pracownikami winny być kształtowane dowolnymi formami prawnymi, zaś osoby „zatrudnione” będą musiały być poddane weryfikacji, lecz niekoniecznie będą obligowane do posiadania statusu biegłych sądowych.

Na tym posiedzenie zakończono.

Termin kolejnego posiedzenia został wyznaczony na dzień 8 listopada 2011 r., na godz. 11.00.

D Y R E K T O R
Departamentu Organizacyjnego

Karol Dątek
sędzia

Załączniki:

- projekt regulacji artykułu dot. instytucji uprawniony z mocy ustawy do opiniowania autorstwa przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia,
- złożone w toku posiedzenia Zespołu przez Pana Romualda Tomczyka uwagi do projektu ustawy,
- złożone w toku posiedzenia Zespołu przez Pana Karola Śliwkę uwagi do notek z dotychczasowych posiedzeń Zespołu